

СЕКЦІЯ 3 ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ЗНАТЬ У ЮРИДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Кельман М.С., завідувач кафедри теорії та історії держави і права Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

МЕТОДОЛОГІЯ ЮРИДИЧНОГО ПИСЬМА

Ми не суєта!
І возвеличимо на диво
І розум наш, і наш язик . . . .
Та й де той пан, що нам закаже
І думать так, і говорить?

Тарас Шевченко

Мова не просто голос суспільства – вона характер його розвитку. Пізнання й опанування будь-якої мови розпочинається з найнижчого і фундаментального рівня мовної будівлі – звукового. Правильна вимова звуків і наголошування слів – не тільки елементи культури мовлення. У звуках як найменших первинних відображеннях світу згорнена вся історія нашої мови та її сьогодення. М'якість і краса нашої мови суголосна з красою та почасти м'якістю української душі.

Українська правова наука використовує терміни “правове письмо”, “мова права”. Останній охоплює зміст “юридичного письма”. Проблема методології “юридичного письма” в різних його аспектах займалося багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Власне, включення терміна “юридичне письмо” у науковий обіг дає підстави вважати, що вказана проблема є актуальною і має високу евристичну цінність для загальнотеоретичного правознавства. Досліджуючи проблематику юридичного письма, вчені констатують, що акти “писаного права” є відправною точкою юридичного мислення у всіх країнах романо-германської правової системи. До таких актів сьогодні належать закони, кодекси. Техніка юридичного письма лежить в основі створення юридичних документів, охоплюючи такі компоненти, як юридична мова,

структура, логіка викладення норм права, чіткість, грамотність формулювань.

З позиції принципу історизму і об'єктивності в глобальному масштабі простежується роль писемної мови. Перша інформаційна революція, пов'язана з появою писемності, уможливила передачу інформації, знань від покоління до покоління через її фіксацію в знаках та зруйнувала монополію вузького кола людей на знання.

Метод логіко-історичної реконструкції дозволяє розпочати історичне дослідження еволюції поглядів на письмо. Писемність була частиною релігії. Удосконаливши письмо, людина підійшла до осамостійнення знака. Справа дійшла до так званої фонетизації знаків, тобто до створення окремих знаків для означення цілих слів, складів і нарешті, для позначення звуків. Письмо перетворилося на засіб фіксування людської мови. У юриспруденції термін “письмо” переважно застосовується в значеннях “написаний текст” та “офіційний документ”.

“Письмо” – це особлива графічна форма мови, писемне мислення. Як відомо, мовлення – це мова в дії. Мова і право – невід'ємні складові культури і цивілізації. Письмо немов зупиняє мовленнєвий потік, дає можливість “слухати, чути” (тобто читати) сказане (тобто написане) в будь-який час. Письмо можна порівнювати з мовою. Мова – це система засобів спілкування та правил їх вживання, а письмо є системою письмових засобів та правил їх використання.

Термін “письмо” багатозначне і має безпосереднє відношення до юридичного письма. Аналіз робіт загальнотеоретичного характеру свідчить, що під юридичним письмом розуміється будь-який текст, який підготовлений юристом і має юридичний зміст: проект закону, діловий лист або юридичний висновок, процесуальний документ та ін.

Українські дослідники подають більш широке тлумачення тотожного за значенням до “юридичного письма” терміна “правове письмо” як сукупності правил, прийомів, способів створення й систематизації юридичних документів. Використовується юристами в якості зовнішньої форми вираження юридичних позицій, прав та обов'язків, а також норм права. Завдяки правовому письму відбувається формалізація правового аналізу та внутрішнього наповнення права. Основною формою юридичного письма виступає юридичний документ.

Виникає питання: в якому співвідношенні перебувають поняття “юридичне письмо” і “документ”. Термін “документ” також має декілька значень, кожне з яких певною мірою стосується юридичного письма. Слід зазначити, що у випадках, коли мова йде про текст, який має юридичний зміст, слова “документ” і “юридичне письмо” використовуються як тотожні.

Власне кажучи, в юридичній науці на сьогодні створилася ситуація, при якій можна констатувати відсутність та неусталеність визначення поняття юридичного письма.

Техніка юридичного письма – це мистецтво. Мистецтво лежить в основі того, що ми сприймаємо: краси, форми, значення. Розуміння техніки юридичного письма ототожнюється з юридично-догматичним методом, який внутрішньо необхідний праву і є єдиним способом відповідного практичного оволодіння ним. Метод науки – це спосіб упорядкування наукової діяльності щодо досягнення поставленої мети, а в контексті пізнавальної діяльності – як спосіб виконання функції відтворення у свідомості досліджуваного об’єкта.

Отже, юридичне письмо – це система засобів, правил, прийомів, принципів, методів фіксації юридичної мови, за допомогою яких передається мовленнєва інформація у вигляді юридичного документа.

Кісілюк Е.М., заступник начальника кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

КВАЛІФІКУЮЧІ ОЗНАКИ ЧИ ОБТЯЖУЮЧІ ОБСТАВИНИ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ?

Майже половина статей Особливої частини КК України містить вказівку на один або навіть декілька різновидів складу злочину, які в теорії кримінального права називаються кваліфікованими чи обтяжуючими. Разом з тим, багато з них співпадають з обставинами, які обтяжують покарання, перелік яких закріплено у ст. 67 КК України. Наприклад, учинення злочину повторно, групою осіб за попередньою змовою, тяжкі наслідки та